

Asztal, szék, kalap

A hívő és az alkotó ember szemlélete azonos. Mindegyik emlékezete az idő teljességében gyökerezik, mely több, mint a történelmi tudatunk által feldarabolt idő – a múlt, a jelen és a jövő – együttvéve. A Vigilia mint katolikus folyóirat, ennek a szemléletnek kívánt és kíván ma is teret adni.

Éppen napjainkban van nagy szükségünk erre, amikor az emberi gondolkodás túllépte evilági szükségletünk határait és öncélú kalandjait éli. A technikai civilizáció Babel tornyának építésébe öli erőinket. Századunk lázas igyekezettel dolgozik a csonka tornyon, egyre égetőbb öntudattal, mely nem képes – történelmünk talán legbarbárabb gőgjében – büntudattá válni. Pedig a beteljesedett katasztrófák példájából sejtjük a megint beteljesedhetőt.

Nyelvünk és emlékezetünk régen szétesőben. Rohamosan felejtjük a földi létünkhez szükséges természeti tudást is, évezredek tapasztalatát, melyet az öröklétből való kiűzetésünk után kellett s kell megszerezniük keservesen. Ott tartunk, hogy a szülő és gyermek, hogy a szerelmesek, sőt a művészetek sem beszélnek egy nyelvet. Mindent magyarázunk és megmagyarázunk. Arany János Toldiját, Babits Mihály hitét, Jézus Krisztus földi jelenlétét. Címkevel látjuk el tetteinket, gondolatainkat, érzelmeinket. Megértük, ami Gabriel García Márquez *Száz év magányának* meséjében történik, hogy már tárgyainkra is ráragasztjuk nevüket és rendeltetésüket.

Hamvas Bélánál olvasom egy helyen, hogy „A bűn tényét lehet relativizálni, szociologizálni, pszichologizálni, moralizálni, egzisztencializálni”, mindezzel bűnről való tudatunkat elhomályosítani, „vagyis az embert a tényleges valóság felől félrevezetni”. Megrontott létünk elé csak a hit szava állhat, melynek élő közege a dialógus. Mások megértésén keresztül önmagunk megértése. Ez folyóiratunk létalapja. Egyre többen vannak napjainkban, akik hittel, az egymást megértés reményében akarnak szólni. Két-három ilyen kiadványra is futná havonta – nem kevesebb gondunkra, mint örömünkre.

A Vigilia ötvenéves. E fél-évszázados hagyománynak, s olyan hagyománynak, mely élő folyamat ma is, és amelynek irányt és arculatot olyan főszerkesztők szabtak, mint Sík Sándor vagy Rónay György, részesévé lenni nem kis feladat. A példákhoz való kötődés sokszor lehet olyan nehéz, mint maga a példateremtés. A folyamatosság őrzése mindenkor mást jelent, más feladatokat kíván. Nem lehetjük, hogy akkor vagyunk hűek valamihez, ha azt pontosan úgy, csináljuk, ahogy tíz, húsz vagy harminc évvel ezelőtt tették. Legalább olyan veszélyes volna ez, mint a másik véglet, mely szűkebb és tágabb köreinkben szintén jelentkezik. Az a fajta újat akarás, amely érvényesülését a már meglévőnek az elsöprésében látja. Nem vagyunk tehát híján kísértéseknek. Kivédésükre valóban csak a hagyományok iránti őszinte alázat képes.

Úgy látom, kevés orgánum van, amelyik így állna benne a való életben, mint éppen e katolikus folyóirat. És ha ezt bírja, erejét bizonyítja. A szerkesztői munka pedig olyan, amit csak elkezdni vagy folytatni lehet, befejezni soha. A legfontosabb, hogy az asztal és a szék maradjon, ha a kalap olykor cserélődik is.